

Sucho

Co znamená sucho, to si nedovedeme dost dobře představit. My navrtáme studnu a trefíme se přinejlepším do vody. Vrtat v Palestině do země se nehodí, trefíte se do ropy či rovnou odzátkujete zemní plyn. Izrael je závislý na vodě shůry. Na rose a na dešti. Jako byl Egypt závislý na vodě Nilu, tak je Izrael závislý na nebesích. Vysvobození z Egypta mělo hlubší význam. Bůh Izraele odděluje vody od vod hned na začátku svého stvoření,¹ je tedy pánem nad vodami.

Naše sucho v létě je nezvyklé. Minulý týden ² byl nejsušší ve srovnání se stejnými týdny za posledních šedesát let (krása statistiky) ale v Izraeli jde o sucho v zimě, kdy je období dešťů. A tedy sucho pro celý rok. Podobnost je tedy hodně vzdálená.³ Ale i naše sucho a neschopnost s vodou hospodařit (tedy, že vody záplav zničí čisté vody k pití) či špatná distribuce vody je blízko toho, co s Jeremjášem promýšlíme.

“¹Hospodinovo slovo, které se stalo k Jeremjášovi ohledně velkého sucha: ²Juda truchlí a jeho brány se zhroutily; v chmurách *leží* na zemi a křik Jeruzaléma stoupá. ³Jejich vznešení posílají své služebníky pro vodu; přicházejí k cisternám, vodu nenacházejí a vracejí se s prázdnými nádobami. Stydí se, jsou zahanbeni a zakrývají si hlavu. ⁴Kvůli rozpraskané zemi — protože v zemi není déšť — se zemědělci stydí a zakrývají si hlavu. ⁵Také laň na poli rodí a opouští *svá mlád'ata*, protože není tráva. ⁶Divoké oslice postávají na návrších, lapají *po* dechu jako šakali, jejich zrak slábne, protože není zeleň.

Víra, že Bůh hýbe vodou a suchem je založena na tom, že ze země vod vyvedl Izrael do pouště, tam se o něj staral a lidé nezahynuli. Vládl nad místem démonů (pouští) a vedl svůj lid skrz tato místa. Nebyl bohem deště z jakési nouze, protože něčemu se věřit musí. Byl Bohem, který vládne nad deštěm zcela oprávněně: “Cožpak jsou mezi nicotnými modlami národů *takové*, které působí déšť? Zdalipak nebesa vydávají *sama od sebe* přeháňky? Copak *to* nejsi ty, Hospodin, náš Bůh? Na tebe čekáme, protože ty činíš všechny tyto *věci*.” (14:22) Modly? Ne! Sama od sebe? Ne! - Na tebe čekáme, Hospodine, náš Bože!

V té souvislosti je užitečné se ptát, proč posílali šlechtici své služebníky pro vodu k prázdným cisternám... To skutečně nevěděli, že voda není? To si mysleli, že přenesou odpovědnost na jiné? Služebníci se mají cítit vinni, že nepřinesli vodu? Jinak jednal král David, když utíkal před Abšalómem, vlastním synem, ze svého královského města. Šel první a se zakrytou hlavou plakal a šel bos... Kajícník, který se nelituje. Svoje služebníky spíše posílal domů a mimo nebezpečí. Každopádně bral odpovědnost na sebe. Tady, o mnoho let později, za vlády posledních a spíše symbolických králů Jeruzaléma, je to opačně. Sluhové nesou ostudu, smutek a zahanbení.

¹ Viz: “I řekl Bůh: Budiž klenba uprostřed vod a nechť odděluje vody od vod. Bůh tedy udělal klenbu a oddělil vody, které *byly* pod klenbou, od vod, které *byly* nad klenbou. A stalo se tak.” (Kniha Genesis 1:6-7)

² 14.-21.7.2013

³ Distribuce potravin a vody v době asi 600 let před Kristem je dobře zachycena na hliněných tabulkách (ostrakách popsaných inkoustem), které se v počtu asi 200 kusů našly ve vykopávkách města Arad v Judské poušti. Město Arad čelilo nájezdům Edomitů, velitel pevnosti dostával na ostrakách pokyny z Jeruzaléma o cenách mouky, oleje, vína, vojenské i náboženské pokyny.

A přesto právě na hospodaření a přístupu k potravinám velice záleží i v našem světě. Viz článek: <http://respekt.ihned.cz/zkumavka/c1-60280630-lide-se-boji-o-jidlo-o-vodu-a-odpojeni-od-internetu>

Nejen služebníci šlechty se vraceli se zahalenou hlavou. Také zemědělci si zahalovali hlavu: “Jejich vznešení posílají své služebníky pro vodu; přicházejí k cisternám, vodu nenacházejí a vracejí se s prázdnými nádobami. Stydí se, jsou zahanbeni a zakrývají si hlavu. Kvůli rozpraskané zemi — protože v zemi není déšť — se zemědělci stydí a zakrývají si hlavu.” (14:3-4) Tak dávají najevo stud, smutek, trápení, zmatek a možná i snahu radši nevidět, jak to dopadne.⁴ To ale ještě nemusí být pokání.

Vezměme ještě jeden příklad z Knihy Genesis. Hagara odchází s Izmaelem z Abrahamova domu. Její zásoba vody dochází. Hospodin neslyšel pláč Hagary, když opustila své dítě, ale uslyšel plačícího chlapce! Pán Bůh nevyslychá nezodpovědnost, ale sklání se k Izmaelovi, protože je Abrahámovým potomkem. (Kniha Genesis 21:13) A ještě než Hagar *najde a zjeví* Pán Bůh vodu, klade jí na srdce: “Vstaň, zvedni chlapce a pevně ho drž za ruku (věnuj se mu, vychovávej jej svou rukou) protože z něj učiním velký národ.” (Kniha Genesis 21:18) Hagara se ovšem držela spíše svých zvyků a Izmaelovi dala za ženu Egyptanku... Tady je tedy příběh člověka, který nevidí, neslyší a nemluví - nechá věci tak, jak jsou a na dohled je kontroluje.

Jen na okraj: Opět, jako v minulých kapitolách, vidíme, že Jeremjášovo proroctví vnímá také nouzi přírody, celého tvorstva (14:5-6) díky lidskému selhání a lidskému hříchu.

Otázka: Jaké si klademe podmínky pro život víry? Neklademe si podmínky hojnosti, stability, času - kterými bychom podmínili službu Hospodinu? Neodmítáme život v poušti? Žalm 1⁵ neslibuje pramenité vody, slibuje, že muž spravedlivý bude na tom, tak, *jako by byl u tekoucích vod*. Naše pojetí křesťanství chce nejdříve ty tekoucí vody a pak tu spravedlnost. A taky odmítá odpovědnost za stav společnosti.

Jeremjáš začal vyznávat za Izrael. Nijak se nevyřazuje, je to i jeho vina. Jsou to naše odvrácení... To se tak často neslyší. Volání po Synu Davidovu a Spasiteli, tolik podobné Jeremjášovu, zastavovalo skupinu učedníků s Ježíšem. Zastaví Jeremjášova modlitba Hospodina?

⁷ Ačkoliv proti nám svědčí naše viny, Hospodine, jednej pro své jméno, protože našich odvrácení je mnoho, hřešili jsme proti tobě. ⁸ Naděje Izraele, jeho spasiteli v čas soužení, proč bys měl být v zemi jako cizinec a jako poutník, *který si postavil stan jenom k přenocování?* ⁹ Proč bys měl být jako ohromený muž, jako hrdina, *který nedokáže zachránit?* Ale ty, Hospodine, *jsi uprostřed nás, nazýváme se tvým jménem. Neopouštěj nás!*

⁴ Egyptská Hagar odcházející od své paní odchází od svého syna: “Když voda v měchu došla, odložila dítě pod jedno křoví. Odešla a posadila se naproti opodál na dostřel luku, neboť si řekla: Nebudu se dívat na smrt toho dítěte. Tak seděla naproti, pozvedla hlas a plakala. **Bůh uslyšel hlas chlapce.** Boží anděl zavolal na Hagaru z nebes a řekl jí: Co je ti, Hagar? Neboj se, protože Bůh slyšel hlas chlapce tam, kde je.” (Kniha Genesis 21:15nn)

⁵ Viz: “Blahoslavený je muž, který nežije podle rady ničemů, na cestě hříšníků se nezastaví a v zasedání posměvačů neusedne, ale oblíbil si Hospodinův zákon, nad jeho zákonem rozjímá ve dne i v noci. Bude **jako strom zasazený u prívodů vody**, který ve svůj čas přináší ovoce a listí mu neopadá a vše, co dělá, se daří. Ne tak ničemové. *Ti jsou* jako plevy odvívané větrem. Proto ničemové na soudu neobstojí, ani hříšníci v shromáždění spravedlivých. Cestu spravedlivých totiž Hospodin zná, cesta ničemů se ztrácí. (Žalm 1:1-6)

Jeremjášova modlitba nám zprostředkovává Jeremjášův zápas o pojetí Boha. Kdo je Bůh? **Poutník**, či cizinec který si postaví stan a přenocuje? Je Pán Bůh roven velvyslanci nějaké mocnosti, který naslibuje pomoc a zase jede? Představovali si Izraelité Boha jako cizince? Nebo politika, kterého osud obyčejných lidí vlastně ani nezajímá? Byl Hospodin v představách lidu jako vystrašený, překvapený muž, **hrdina**, který nedokáže nic změnit. Národní hrdina, Hus, Komenský, Superman, Spiderman, Batman či co? Kus národní historie, mýtus svobody a práva - a nic víc?

Ne. Pro Jeremjáše je Bůh uprostřed svého lidu: “nazýváme se tvým jménem. Neopouštěj nás!” (14:9) S Izraelem tedy jde tou bídou, za pár veršů jej budeme vidět jako plačícího neznámého, který je v zemi od vlastních nepoznán (14:17-18)

Hospodin však už nechce ⁶ Jeremjášovy modlitby, nedal by ani na pústy, oběti a veškerý rituální zájem. Je konec, zánik je neodvratný. Musíme se naučit respektovat, že některé soudy Boží jsou neodvratné. Boží lid jimi musí projít, už není východiska. Nepřichází skutečné pokání, nejde to jinak. Zaručeně však Bůh nedělá plošné soudy. Nedělal je v Sodomě a Gomoře a nebude je dělat nikdy, je velmi osobní:

¹⁰ Toto praví Hospodin o tomto lidu: *Že si tak zamilovali toulky a své nohy nekrotili, proto si je Hospodin neoblíbil; nyní bude pamatovat na jejich viny a navštíví s trestem jejich hříchy.* ¹¹ Pak mi Hospodin řekl: Nemodli se za tento lid, za jeho dobro. ¹² Když se budou postit, jejich volání nevyslyším, až budou přinášet zápalnou a přídavnou oběť, nenajdu v nich zalíbení, ale skoncuji s nimi mečem a hladem a morem.

Do souvislosti se pro pochopení dává většinou text z 1. dopisu Janova 5:16, kde je překvapivé slovo: “Uviděl-li by někdo svého bratra, že hřeší hříchem, *kteřý není* k smrti, *ať za něj poprosí,*⁷ *a Bůh* mu dá život; těm, kdo nehřeší k smrti. Je hřích k smrti; u takového neříkám, aby **prosil.**⁸ Každá nepravost je hřích, *ale* je i hřích, *kteřý není* k smrti.” A Jeremjáš se tedy neměl pokoušet zvrátit svou modlitbou situaci národa. Pán Bůh dobře věděl, co dělá. Jeremjáš se však stejně neudržel a Pán Bůh se na něj za to nehněval... (viz konec kapitoly 14:19nn)!

Jeremjáš má ovšem prorockou konkurenci! Falešní proroci vytvářejí bulvární obraz skutečnosti. Mlží a přesvědčují všechny, že i tuhle patálii izraelská vláda zvládne a k žádným násilnostem nedojde:

⁶ Viz také proroctví Jeremjášovo 7:16 a 11:14

⁷ Toto slovo znamená žádost o dar, dotaci, přízeň, věci. Toto slovo αἰτέω; παραίτέομαι je například použito v případě, ve kterém si Herodiada žádala hlavu Jana Křtitele (Matoušovo evangelium 6:22) a nebo Josef z Arimatie žádal o tělo Ježíšovo (Matoušovo evangelium 27:58). *Modlitba, modlit se* je příliš obecný výklad těchto výrazů, je třeba je používat přesněji. Jde tedy o to, že pro člověka, který se od Pána Boha odvrátil, nechce odpustit a odmítá péči Ducha svatého, se nemá požadovat to či ono. **Modlit se za takového člověka máme**, ale nemáme mu vyprošovat kdovíco... On teď potřebuje spásu a ta může jít dokonce i skrze tresty.

⁸ A tento výraz ἐρωτάω; ἐπερωτάω znamená ptát se po informacích, ptát se v rozhovoru, začínat rozhovor dotazem. Jako například v místech užití (Lukášovo evangelium 9:4) “Oni však tomuto výroku nerozuměli, byl před nimi zahalen, aby jej nepochopili; a báli se ho na tento výrok zeptat...” a nebo místo, kde je u slova Pán Ježíš “A tázal se ho: *Jaké je tvé jméno?* Řekl mu: *Mé jméno je Legie, protože je nás mnoho.*“ (Markovo evangelium 5:9) Jinými slovy: U takového člověka je jasno. Je napospas Pánu Bohu a jeho spravedlnosti. Není třeba se vyptávat, vyšetřovat, vyzvídat tak, jak to dělají reportéři a novináři. Je *mrtev* a má jedinou naději... Zdroj: Louw, J. P., & Nida, E. A. (1996). *Vol. 1: Greek-English lexicon of the New Testament*

¹³ Řekl jsem: Ach, Panovníku Hospodine! Hle, proroci jim říkají: Nezažijete meč, nebudete mít hlad, ale dám vám na tomto místě trvalý pokoj. ¹⁴ Hospodin mi řekl: Klam prorokují proroci v mém jménu. Neposlal jsem je a nepřikázal jsem jim *nic*, nemluvil jsem k nim. Prorokují vám klamné vidění, věštbu, nicotnost a podvod svého srdce. ¹⁵ Proto takto praví Hospodin o prorocích, kteří prorokují v mém jménu, ačkoliv jsem je neposlal, a kteří říkají, že v této zemi meč ani hlad nebude: Mečem a hladem zahynou tito proroci. ¹⁶ A lid, kterému prorokují, bude kvůli hladu a meči vržen na ulice Jeruzaléma. Nebude kdo by je pohřbil, je, jejich ženy, jejich syny ani jejich dcery; tak na ně vyleji jejich zlo.

Žvanit o Božích věcech a tím spíš ve Jménu Hospodinově, je velice nebezpečné. Ale je to navýsost moderní. Falešný prorok se má dobře a lidé o něm dobře mluví (viz: Lukášovo evangelium 6:26) a Pán Ježíš před nimi varuje, vidí je jako dravé vlky (Matoušovo evangelium 7:15). A dokonce před nimi náš Pán varuje i do budoucna. Naše doba je dobou falešných proroků (viz: Matoušovo evangelium 24:11 a 24) Falešně prorokovat je smrtelně nebezpečné, ještě tomu budeme věnovat celou kapitolu v Jeremjášově proroctví (28.) O nedostatku místa k pohřbu jsme již pro změnu zase mluvili ve výkladu Jeremjášova proroctví 7:32nn.

Otázka: Jak vypadá dnešní falešné prorokování? Je to předpovídání budoucnosti a nebo mámivý výklad současnosti. Pokud obojí, tak co víc z těch dvou možností?

Dvě překvapivé věci: Bůh pláče a Jeremjáš zase prosí. K Hospodinu se to nehodí a Jeremjáš to má zakázané (viz výše). Tohle je ale pohled k srdci Božímu a tohle je pravá povaha služebníka:

¹⁷ Řekni jim tato slova: Z mých očí plynou slzy nocí i dnem, *nejsou k zastavení*, neboť panna, dcera mého lidu, je zasažena velkou zkázą, zcela nevyлéčitelnou ranou. ¹⁸ Když vyjdu *na pole*, podívej — probodení mečem; když přijdu *do města*, podívej — nemocní hladem; protože jak prorok, tak i kněz procházejí zemi, *obchodují a mě* neznají. ¹⁹ Cožpak jsi Judu zcela zavrhl? Opravdu si tvá duše Sijón zošklivila? Proč jsi nás ranil, takže pro nás není uzdravení? Čekáme pokoj, ale dobro není, čas uzdravení, a hle, *jen hrůza*. ²⁰ Hospodine, známe svoji ničemnost, vinu našich otců, vždyť jsme hřešili proti tobě. ²¹ Pro své jméno neopovrhuj *Jeruzalémem*, nejednej opovrřlivě s trůnem své slávy! Rozpomeň se *na ni a* neruš svou smlouvu s námi.

Tady je nejen vyznání o Bohu jako pánu vod (viz výše), ale je tu zase zápas o vyjádření charakteru Boha. Tady si jej Jeremjáš zařazuje, porovnává Boží existenci:

²² Cožpak jsou mezi nicotnými modlami národů *takové*, které působí déšť? Zdalipak nebesa vydávají *sama od sebe* přehánky? Copak *to* nejsi ty, Hospodin, náš Bůh? Na tebe čekáme, protože ty činíš všechny tyto *věci*. (Jeremjášovo proroctví 14:1-22)

Copak je Bůh roven baalům, jimž se obětovalo, aby byl déšť a stejně nebyl? Tak, jako třeba Izrael na Karmeli (viz: 1. kniha Královská 18:21nn) Copak příroda funguje sama od sebe? Ani jedno ani druhé. Hospodin činí všechny tyto věci.

Otázka: Kdo je Bůh v naší představě a jak funguje svět a příroda? Je to samo od sebe? Je to nějaká modla, která by se dala přemluvit a naklonit našim představám?